

Vilka egenskaper hos sorterna prioriterar lantbrukarna?

Per Ståhl, Hushållningssällskapet Östergötland

Övergripande prioritering av egenskaper som är generella för alla arter.

Bra ekonomi i odlingen skapas delvis genom bra sorter. Ett försök till prioritering av olika delar i sorternas egenskaper:

1. Säkerhet i odlingen; grunden för en säker odling är en bra resistens hos sorten för att minska risken för stora sjukdomsangrepp. Andra faktorer med stor betydelse för säkerheten i odlingen är ogräskonkurrens och tålighet mot torka.
2. Hög avkastning är alltid viktigt men måste avvägas mot övriga egenskaper.
3. Hög kvalitet är viktigt men mer betydelsefullt i vissa arter; tex. brödvete, grynhavre, malkorn

Ogräskonkurrens är svårt att gradera. Det är mycket olika förutsättningar i försöken och alla sorter har inte varit med i samma försök. Jag efterlyser en belysning av ogräskonkurrens via mätbara egenskaper. Titta på Danmark som testar olika parametrar (marktäckning i efter uppkomst och vid bestockning vid bestockning).

Sortblandningar är en mycket intressant väg som kanske redan från förädlingsföretagens sida man kan fundera på. Det kan ge riskminskning och vara positivt ur fler aspekter.

Nedan har jag försökt peka på betydelsefulla egenskaper i olika arter.

Höstvete: Sjukdomsresistens; gulrost, stinksot är två sjukdomar med stor betydelse. Höstvete är den högst avkastande arten på många gårdar vilket gör att det är en viktig faktor, men den måste kopplas till fler egenskaper. Strållängd; halm betyder mycket för många odlare och höstvete ger mycket halm. Det har bidragit att hålla Stava kvar så länge.

Rågvete: Kräver bra gulrostresistens för att odlas.

Råg: Liten gröda där det finns bra egenskaper i det sortmaterial som finns. Säkerheten med bra falltal är nummer ett.

Korn: Historiskt en ”dålig ekogröda”. Det har delvis ändrat sig (ökad skörd via förändrad odlingsteknik). Speciella ekoegenskaper: Tillräcklig strållängd; många sorter har blivit för korta. Snabb vegetativ tidig utveckling – bra tidiga sorter.

Havre: Inte så mycket allvarliga sjukdomar som sorten påverkar. Kvalitet viktigt för att nå gryn kvalitet med små insatser. Havren har ofta svag plats i växtföljden. Går det att resistensförädla mot fritflugeskador? Nematodresistens bör finnas i någon sort.

Vårvete: Kvaliteten viktigast. Hög proteinhalt kombinerad med skaplig avkastning och vettiga odlingsegenskaper. Gulrostresistens är den absolut viktigaste resistensegenskapen.

Ärter: Stjälkstyrka och avkastning! Kan man förädla fram en bra grönfoderärt? Sen skörd – de vanliga sorterna passar bra. Tidig skörd – max vegetativ grönmassa tidigt – bladig sort? Sortskillnader i ärtortröta-egenskaper?

Åkerböna: Stjälklängd, tidighet, tusenkornvikt, proteinhalt – alla viktiga egenskaper. Önskemål om en tidig sort med rimlig avkastning och stjälklängd.

Höstraps: Förutom samma krav som för konventionella sorter önskas tidig blomning och snabb uppkomst – hög tusenkornvikt.